

ВИЩА ШКОЛА

УДК 378.147:373.3.011.3-051:004

ХИЖНЯК Інна

докт. пед. наук, доцент, декан факультету початкової, технологічної та професійної освіти, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

вул. Г. Батюка, 19, м. Слов'янськ, Донецька обл., Україна, 84116

E-mail: innakhieshn@gmail.com

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті аналітичного характеру зазначено, що фахова освіта майбутнього вчителя початкової школи наразі має низку недоліків, одним із яких виступає невідповідність між запитами Нової української школи та практичними навичками роботи студентів з електронними освітніми ресурсами. На основі аналізу наукової літератури щодо дидактичних та психологічних аспектів застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній освіті майбутнього педагога авторка виокремила психолого-педагогічні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування електронних освітніх ресурсів у професійній діяльності.

Найважливішими психолого-педагогічними засадами у статті вказано такі: індустріальний та діяльнісний підходи, що передбачають створення й використання електронних освітніх ресурсів як педагогами закладів вищої освіти, так і самими майбутніми учителями початкової школи, а також активне використання цих ресурсів; специфічні положення особистісної, методичної і технічної груп; психолого-педагогічні, ергономічні, здоров'язбережувальні та технічні вимоги до застосування електронних освітніх ресурсів; принципи застосування електронних освітніх ресурсів: гуманістичності навчання, педагогічної доцільності, вибору змісту освіти, безпеки електронного навчального контенту, пріоритетності педагогічного підходу під час проектування електронних освітніх продуктів, стартового рівня освіти, мобільності, варіативності навчання, неантагоністичної освіти.

До вагомих засад у статті віднесено організаційно-педагогічні умови та психологічні вимоги щодо ефективної підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування електронних освітніх ресурсів у

© Хижняк І., 2019

професійній діяльності, психотипи студентів, а також комунікативну спрямованість освітнього процесу в умовах застосування електронних освітніх ресурсів. У статті зроблено висновок, що порушена проблема є актуальною і вимагає подальшого розгляду в напрямках визначення методичних особливостей організації процесу фахової підготовки вчителя початкової школи із застосуванням електронних освітніх ресурсів, практичних прийомів роботи майбутніх учителів початкової школи з електронними освітніми ресурсами та створення українських педагогічних і методичних освітніх ресурсів для студентів закладів вищої освіти.

Ключові слова: електронні освітні ресурси, вчитель початкової школи, психолого-педагогічні засади, професійна діяльність, професійна підготовка, заклад вищої освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Фахова підготовка майбутнього вчителя початкової школи становить складну динамічну систему, що зовні регулюється чинними нормативними документами, а зсередини – практичними потребами Нової української школи (НУШ) та суперечностями, що виникають у процесі її запровадження. Однією зі значних проблем при цьому виступає недостатня відповідність підготовки педагогічних кадрів вимогам інформаційного суспільства та НУШ, що полягає у невмінні організувати ефективну роботу молодших школярів з електронними освітніми ресурсами (ЕОР), які на сьогодні становлять один з основних засобів навчання в закладах загальної середньої освіти. Однак, на одностайну думку науковців різних галузей науки, досі система професійної підготовки майбутніх педагогів України не встигає за динамікою змін у сфері електронних освітніх ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблема підготовки майбутнього вчителя початкової школи до застосування ЕОР вивчається в сучасній науці в різних аспектах. Так, у працях В. Бикова, І. Богданової, Р. Гуревича, М. Жалдака, М. Кадемії, Л. Карташової, М. Козяра, В. Лапінського, М. Лещенко, В. Мадзігона, Є. Машбиця, Н. Морзе, Л. Петухової, О. Пінчук, Т. Поясок, В. Співаковського, О. Спіріна та ін. розкрито загальні питання використання інформаційно-комунікаційних технологій та застосування ЕОР у підготовці сучасного вчителя.

Інноваційні тенденції в професійній підготовці вчителя початкової школи в умовах реформування початкової та вищої освіти відображено в працях таких науковців: Г. Воскобойнікова, Т. Гуменникова, В. Желанова,

Т. Коваль, О. Комар, О. Кучай, С. Мартиненко, Н. Олефіренко, С. Омельченко, І. Осадченко, Р. Пріма, О. Сорока, С. Стрілець, Л. Хоружа, О. Ярошинська, І. Ящук та ін. Окремі аспекти застосування мультимедійних, дистанційних, електронних та ін. засобів навчання в процесі професійної підготовки вчителя початкової школи досліджували Л. Гаврілова, В. Імбер, А. Коломієць, О. Кучай, Л. Макаренко, О. Муковіз, Л. Петухова, О. Снігур, О. Суховірський та ін. Проблему підготовки майбутнього вчителя початкової школи до проектування ЕОР докладно розглянула Н. Олефіренко.

Науковці окреслили першочергові роль і значення застосування ЕОР у професійній підготовці педагога початкової школи, визначили психолого-педагогічні підвалини цього процесу, дослідили методи та прийоми, що виявляють найбільшу ефективність під час їх застосування на різних видах занять у вищому навчальному закладі тощо. Однак ці дослідження стосуються переважно навчання майбутніх учителів початкової школи інформатики та інформаційних технологій, застосування ж їх теоретичних і практичних результатів з урахуванням специфіки методичних дисциплін на сьогодні належить до малодосліджених питань науки. Відтак проблема визначення теоретичних та практичних засад підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» до застосування ЕОР наразі залишається вкрай актуальною і слабо зреалізованою на практиці.

Формулювання цілей статті. Метою статті є виокремлення психолого-педагогічних засад підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування електронних освітніх ресурсів у професійній діяльності на основі аналізу наявної наукової літератури щодо дидактичних та психологічних аспектів їх упровадження в професійну освіту майбутнього педагога, а також підготовки до створення й використання таких ресурсів у власній педагогічній практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Продукування широкого спектру й педагогічно виважене використання ЕОР і програмних засобів різного призначення, зокрема навчального й управлінського, на думку В. Бикова, О. Пінчук, О. Спіріна та ін., вимагає широкого запровадження індустріального підходу, що враховує психолого-педагогічні аспекти побудови методичних систем навчання й відкритого комп'ютерно орієнтованого навчального середовища [1, с. 5].

Характеризуючи загальні психолого-педагогічні підвалини застосування інформаційно-комунікаційних технологій, науковці (В. Биков, Р. Гуревич, М. Кадемія, Т. Коваль, М. Козяр, О. Кучай, Н. Олефіренко, О. Пінчук, С. Сисоева, О. Спірін, Л. Сущенко та ін.) сформулювали низку основних положень, що регулюють перебіг цього

процесу у професійній підготовці педагога. Аналіз цих положень дозволив об'єднати їх у такі групи:

1. Особистісні: застосування ЕОР забезпечує розвиток творчої активності студентів; форми, методи, засоби обираються відповідно до рівня й змісту комп'ютерної грамотності та інформаційної культури певної вікової групи користувачів та ін.

2. Методичні: під час застосування ЕОР індивідуальний підхід поєднується з різними формами колективної навчальної діяльності, особлива увага приділяється інтеграції навчальної, навчально-наукової, методичної, організаційної діяльності викладача і здобувача в межах єдиного освітнього процесу; створення зразків ЕОР орієнтоване на формування повноцінної навчальної діяльності, що досягається проектуванням спеціальних навчальних ситуацій і цілеспрямованим формуванням у студентів узагальнених дій.

3. Технічні: безперервність, наступність і сумісність електронних засобів навчання як із різних предметів, так і всередині одного предмета; електронні засоби навчання застосовуються не лише як демонстраційні засоби та ін.

Т. Коваль, С. Сисоєва, Л. Сущенко запропонували удосконалити систему загальнодидактичних принципів з урахуванням сучасних положень психологічної та педагогічної наук, переглянути й наповнити їх таким змістом, який дозволив би компонентно використовувати їх в умовах e-learning [3]. Аналогічну думку про необхідність інтеграції змісту загальнодидактичних принципів висловили Р. Гуревич, М. Кадемія, М. Козяр, обстоюючи необхідність поєднання класичних принципів дидактики і специфічних принципів (інформаційної гуманності, мультимедійності, метапредметності інформаційних технологій), пов'язаних з особливостями комп'ютерного навчання [3].

У результаті сформувався такий перелік принципів, притаманних процесу застосування ЕОР у педагогічній освіті:

1. Принцип гуманістичності навчання, створення максимально сприятливих умов для оволодіння здобувачем соціально накопиченим досвідом і освоєння обраної професії, для розвитку й прояву творчої індивідуальності.

2. Принцип педагогічної доцільності, що вимагає педагогічної оцінки ефективності застосування інформаційно-комунікаційних технологій у поєднанні з традиційними педагогічними технологіями.

3. Принцип вибору змісту освіти, що визначає відповідність змісту, представленого за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, нормативним вимогам Державного стандарту.

4. Принцип безпеки електронного навчального контенту – необхідність залучення організаційних і технічних способів його безпечного та конфіденційного зберігання, передачі й використання.

5. Принцип пріоритетності педагогічного підходу під час проектування електронних освітніх продуктів.

6. Принцип стартового рівня освіти – ефективне навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій, що вимагає певного початкового рівня знань, умінь, навичок.

7. Принцип мобільності, варіативності навчання – використання під час навчання комп'ютерних мереж, баз знань, банків і даних, систем дистанційної освіти.

8. Принцип неантагоністичної освіти: інформаційно-комунікаційні технології мають бути не стороннім елементом у традиційній системі освіти, а природним неантагоністичним інтегрованим у неї складником [2; 3].

Н. Олефіренко розробила узагальнену систему вимог щодо дидактичних електронних ресурсів для початкової школи, серед яких виокремила такі групи:

1. Психолого-педагогічні: загальні (науковості, доступності, проблемності, наочності, свідомості та ін.); електронно-ресурсні (інтерактивності, мультимедійності, наявності системи допомоги); вікові (адаптивності, варіативності, наявності системи орієнтації в ресурсі, візуального оформлення, ігрового забарвлення, створення ситуації успіху).

2. Ергономічні: загальне візуальне оформлення програмного середовища, просторове розміщення об'єктів, звуковий супровід, організація діалогу, зручна система навігації та ін.

3. Здоров'язбережувальні: обмеження тривалості роботи з ресурсом, підтримка дій учня в середовищі ресурсу та ін.

4. Технічні: безперебійне функціонування електронного ресурсу, надійність, стійкість до дефектів, захист від помилкових дій тощо [4].

Організаційно-педагогічні умови ефективної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій та формування їхньої готовності застосовувати ці засоби у власній професійній діяльності досліджували М. Гайдур, В. Імбер, І. Лецюк, О. Снігур та ін. За результатами їхніх праць можна виокремити таке коло умов: високий рівень теоретичної підготовки як викладачів, так і майбутніх педагогів щодо методики створення та використання ЕОР у початковій школі; розвиток у студентів активної суб'єктної позиції, позитивної мотивації щодо використання інформаційних освітніх технологій; забезпечення особистісно-професійного саморозвитку майбутнього педагога, відпрацювання мотивації щодо створення сучасного навчального середовища; інтеграція систем управління контентом і ресурсів віртуальних

інфраструктур студентами та викладачами; поетапне набуття студентами професійних умінь із організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів; алгоритмізація викладачами навчального процесу у ЗВО; оволодіння студентами етапами мультимедійної візуалізації навчального матеріалу [5; 6; 7; 8].

Досліджуючи психолого-педагогічні вимоги до використання електронних засобів навчання, учені виявляють особливу увагу до становлення комунікативної компетентності майбутнього педагога під час застосування в навчальному процесі ЕОР та тих змін, що останні привносять до нього. Р. Гуревич, М. Кадемія, М. Козяр указали, що в сучасному світі видозмінюються комунікативні вміння, які традиційно прищеплювалися раніше студентам, оскільки з'являються мовленнєві вміння, пов'язані з використанням ЕОР у навчанні. Масове впровадження в педагогічну практику методів і засобів обробки, передачі та збереження інформації має поряд із позитивними аспектами (розвиток інтелектуального потенціалу, активізації пізнавальної діяльності здобувачів) і негативні (заміна «живого» спілкування з викладачем, на «спілкування» з навчальними програмами, зменшення часу безпосереднього міжособистісного спілкування) та ін. [2, с. 87 – 95].

Окремий аналіз психологічних засад застосування електронних засобів навчання в процесі фахової підготовки педагога дозволив Л. Морській дійти висновку щодо необхідності урахування основних положень психологічних течій, започаткованих Л. Виготським, П. Гальперіним, Е. Глазерфельдом, О. Леонтєвим, Ж. Піаже та ін.: біхевіоризм, компонентивізм, когнітивна психологія, конструкціонізм та теорія поетапного формування розумових дій. На цій основі дослідниця конкретизувала психологічні вимоги до застосування ЕОР, найбільш вагомими із яких для фахової підготовки вчителя початкової школи вважаємо такі:

а) урахування індивідуальних стратегій і стилів навчання кожного здобувача;

б) цілеспрямоване й систематичне використання дидактичних можливостей мультимедіа через використання чинника емоційності навчання;

в) урахування особливостей активізації когнітивних процесів психіки здобувача (уяви, уваги, пам'яті, сприйняття, емоційного стану), що є умовою ефективного формування мовних навичок і мовленнєвих умінь під час використання ЕОР;

г) засвоєння системи орієнтирів (модель або зразок сформованої мовної навички чи мовленнєвого вміння та алгоритм дій для їх формування) і здійснення відповідних навчальних дій на основі цих орієнтирів;

д) збереження й стимуляція діалогічної форми навчання в різних векторах (здобувач – викладач, здобувач – комп'ютерна програма, здобувач – здобувач) через посередника – ІКТ [9].

Крім того, Л. Морська узагальнила психотипи користувачів, що виступають як найбільш значущі й впливові під час застосування ІКТ у навчанні мови, і які, відповідно, також слід враховувати під час розроблення та застосування ЕОР для початкової школи та вишу:

1. Імпульсивний чи рефлексивний тип: рефлексивний працює значно повільніше, довго розмірковує перед тим, як прийняти рішення, витрачає більше часу не так на оцінювання гіпотез, скільки на збір інформації для прийняття рішення, у них значно зростає час на обдумування завдання залежно від його складності, імпульсивний – навпаки.

2. Комунікативний чи некомунікативний тип: комунікативного характерними є більший обсяг сприйняття на слух і слухової оперативної пам'яті, більша швидкість актуалізації знань та переробки нової інформації, для некомунікативного – складніше й лише довільне запам'ятовування, необхідність зорових опор.

3. Полезалежний чи полenezалежний тип: для полenezалежних студентів характерне обдумування шляхів вирішення інтелектуального завдання за допомогою комп'ютера в умовах невизначеності ситуації та досягнення ефективнішого результату, у них, на відміну від полезалежних, диференційована структура особистості, пластичніша й рухливіша поведінка, вони здатні адаптуватися до вимог мінливих (нестійких) ситуацій [9, с. 152].

Попереднє визначення та подальше врахування психотипів студентів сприятиме підвищенню ефективності процесу підготовки їх до застосування ЕОР у професійній діяльності.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Теоретичний аналіз проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування ЕОР у професійній діяльності дозволив виокремити основні психолого-педагогічні засади цього процесу:

1. Важливе значення для організації фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи в сучасних умовах мають індустріальний підхід, що передбачає широкомасштабне створення й використання ЕОР як педагогами закладів вищої освіти, так і самими майбутніми учителями початкової школи, та застосування діяльнісного підходу до роботи із цими ресурсами.

2. Ефективність організації процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування ЕОР у професійній діяльності регулюється положеннями трьох груп: особистісні, методичні, технічні.

3. Узагальнена система вимог до ЕОР включає психолого-педагогічні, ергономічні, здоров'язбережувальні та технічні вимоги, що

мають дотримуватися під час створення електронних ресурсів як для молодших школярів, так і для майбутніх учителів початкової школи.

4. Процес підготовки до застосування ЕОР в педагогічній практиці майбутніх учителів початкової школи підпорядковано специфічним принципам: гуманістичності навчання, педагогічної доцільності, вибору змісту освіти, безпеки електронного навчального контенту, пріоритетності педагогічного підходу під час проектування електронних освітніх продуктів, стартового рівня освіти, мобільності, варіативності навчання, неантагоністичної освіти.

5. Організаційно-педагогічними умовами ефективної підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування ЕОР у професійній діяльності є такі: високий рівень теоретичної підготовки викладачів та студентів, поетапне набуття професійних умінь, оволодіння етапами мультимедійної візуалізації навчального матеріалу; розвиток активної суб'єктної позиції, позитивної мотивації, забезпечення особистісно-професійного саморозвитку; інтеграція систем управління контентом і ресурсів віртуальних інфраструктур, алгоритмізація освітнього процесу.

6. Процес формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах застосування ЕОР зазнає змін, спрямованих на засвоєння відповідних мовних засобів, різних стилів та типів спілкування залежно від характеру інтеракції, запобігання негативних тенденцій, що викликаються зменшенням частки живого спілкування тощо.

7. Психологічні вимоги до підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування ЕОР у професійній діяльності ґрунтуються на урахуванні індивідуальних стратегій і стилів навчання, особливостей активізації когнітивних процесів психіки кожного студента, використанні чинника емоційності навчання, засвоєнні системи орієнтирів і здійсненні відповідних навчальних дій, стимуляції діалогічної форми навчання в різних типах інтеракцій через посередника – ЕОР, а також на визначенні та урахуванні відповідного психотипа кожного студента.

Отже, порушена проблема визначення психолого-педагогічних засад підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування електронних освітніх ресурсів є актуальною і вимагає подальшого розгляду в напрямках окреслення методичних особливостей цього процесу, практичних прийомів роботи майбутніх учителів початкової школи з ЕОР, створення українських педагогічних освітніх ресурсів для студентів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань «Реформування галузі інформаційно-комунікаційних технологій та

розвиток інформаційного простору України» / В. Ю. Биков, О. М. Спирін, О. П. Пінчук та ін. – ІТЗН НАПН України, 2016. – 15 с. – URL: <http://lib.iitta.gov.ua/11423/> (дата звернення: 04. 08. 2019).

2. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козяр М. М. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті / за ред. Р. С. Гуревича. Львів: Сполом, 2012. 506 с.

3. Коваль Т. І., Сисоєва С. О., Сущенко Л. П. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посібн. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2009. 380 с.

4. Олефіренко Н. В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до проектування дидактичних електронних ресурсів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Харк. нац. пед. ун-т. Харків, 2015. 40 с.

5. Гайдур М. І. Підготовка майбутніх вчителів до організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів в умовах інформаційного середовища: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Крим. гуманіт. ун-т. Ялта, 2010. 17 с.

6. Імбер В. І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2008. 238 с.

7. Лецюк І. З. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до проектування інформаційно-комунікаційного середовища: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ДВНЗ «Запорізький національний університет». Запоріжжя, 2015. 20 с.

8. Снігур О. М. Формування вмінь використовувати засоби інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності вчителя початкової школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2007. 22 с.

9. Морська Л. І. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційних технологій у професійній діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04; 13.00.02 / Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2008. 40 с/

Стаття надійшла до редакції 08.07.2019.

ХИЖНЯК Інна

докт. пед. наук, доцент, декан факультета начального, технологической и профессионального образования, ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»

ул. Г. Батюка, 19, г. Славянск, Донецкая обл., Украина, 84116

E-mail: innakhieshn@gmail.com

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЭЛЕКТРОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Резюме. В статье аналитического характера указано, что профессиональное образование будущего учителя начальной школы на современном этапе характеризуется рядом недостатков, одним из которых выступает несоответствие между запросами Новой украинской школы и практическими навыками работы студента с электронными образовательными ресурсами. На основе анализа научной литературы по дидактическим и психологическим аспектам применения информационно-коммуникационных технологий в профессиональном образовании будущего педагога автор выделил психолого-педагогические основы подготовки будущих учителей начальной школы к применению электронных образовательных ресурсов в профессиональной деятельности.

Важнейшими психолого-педагогическими основами автор считает следующие: индустриальный и деятельностный подходы, предусматривающие создание и использование электронных образовательных ресурсов как педагогами высших учебных заведений, так и самими будущими учителями начальной школы, а также активное использование этих ресурсов; специфические положения личностной, методической и технической групп; психолого-педагогические, эргономические, здоровьесберегающие и технические требования к применению электронных образовательных ресурсов; принципы использования электронных образовательных ресурсов: гуманистичности обучения, педагогической целесообразности, выбора содержания образования, безопасности электронного учебного контента, приоритетности педагогического подхода при проектировании электронных образовательных продуктов, стартового уровня образования, мобильности, вариативности обучения, неантагонистичности образования.

К значительным основам автор зачисляет организационно-педагогические условия и психологические требования относительно эффективной подготовки будущих учителей начальной школы к применению электронных образовательных ресурсов в профессиональной деятельности, психотипы студентов, а также коммуникативную направленность образовательного процесса в условиях применения электронных образовательных ресурсов. Автор пришел к выводу, что затронутая проблема актуальна и требует дальнейшего рассмотрения в направлениях определения методических особенностей организации процесса профессиональной подготовки учителя начальной школы с применением электронных образовательных ресурсов, практических приемов работы будущих учителей

начальной школы с электронными образовательными ресурсами и создания украинских педагогических и методических образовательных ресурсов для студентов высших учебных заведений.

Ключевые слова: электронные образовательные ресурсы, учитель начальной школы, психолого-педагогические основы, профессиональная деятельность, профессиональная подготовка, учреждение высшего образования.

KHYZHNIAK Inna

Doctor of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Primary, Technological and Vocational Education, SHEE “Donbass State Pedagogical University»

G. Batyuk st., 19, Slavyansk, Donetsk region, Ukraine, 84116

E-mail: innakhieshn@gmail.com

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL BASIS OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS’ TRAINING FOR USING ELECTRONIC EDUCATIONAL RESOURCES IN PROFESSIONAL ACTIVITY

Summary. In the article, the author set a goal to highlight the psychological and pedagogical basis of future primary school teachers’ training for using electronic educational resources in professional activity. The most important of its follows: industrial and activity approaches; psychological and pedagogical, ergonomic, health-saving and technical requirements; principles of applying electronic educational resources; organizational and pedagogical conditions; psychological requirements; students psychotypes and communicative orientation of educational process in the conditions of using electronic educational resources.

Abstract. Introduction. The analytical article states that primary school teachers’ professional education now has some disadvantages, in particular it is discrepancy between the New Ukrainian School’s requests and practical students’ skills in working with electronic educational resources.

Analysis of publications. In the article, the author analyzes general psychological and pedagogical frameworks of information and communication technologies using in the works of Ukrainian scientists: V. Bykov, R. Gurevich, M. Kademiya, T. Koval, M. Kozyar, O. Kuchay, N. Olefirenko, O. Pinchuk, S. Sysoeva, O. Spirin, L. Sushchenko, L. Petukhova, O. Snihur, O. Sukhovirsky et al. It is revealed that the problem of defining theoretical and practical basis of future primary school teachers’ training for using electronic educational resources in their professional activity is still extremely urgent and poorly implemented in practice.

Purpose. Based on the analysis of scientific literature on didactic and psychological aspects of information and communication technologies using in a

future teachers' professional education, the author set a goal to highlight the psychological and pedagogical basis of future primary school teachers' training for electronic educational resources using in professional activity.

Results. The author considers the most important psychological and pedagogical frameworks is follows: industrial and activity approaches, which provides creating and using the electronic educational resources both by lecturers of higher educational establishments and by future primary school teachers, as well as active applying of the electronic resources; specific positions of personality, methodical and technical groups; psychological and pedagogical, ergonomic, health-saving and technical requirements for using the electronic educational resources; principles of applying the electronic educational resources: humanistic learning, pedagogical expediency, choice of educational content, safety of electronic educational content, pedagogical approach priority during designing electronic educational products, starting level of education, mobility, variability of learning, non-antagonistic education.

Besides the author refers to the important basics the organizational and pedagogical conditions and psychological requirements for effective future primary school teachers' training for using electronic educational resources in their professional activity, students psychotypes, as well as the communicative orientation of educational process in the conditions of using electronic educational resources.

Conclusion. The author concluded that the raised problem is relevant and it requires further consideration towards defining the methodical features of organizing the process of primary school teachers' professional training with using electronic educational resources, practical methods of work with future primary school teachers' training for using electronic educational resources and creation the Ukrainian pedagogical and methodical educational resources for students of higher education establishments.

Key words: electronic educational resources, primary school teacher, psychological and pedagogical basis, professional activity, vocational training, higher educational establishment.

REFERENCES

1. Bykov, V. Yu., Spirin, O. M., Pinchuk O. P. et al. (2016). *Informational-analytical materials for the parliamentary hearings "Reforming the field of information and communication technologies and development of the informational space of Ukraine"*. Retrieved 04/08/2019, from <http://lib.iitta.gov.ua/11423/> (in Ukr.)

2. Gurevich, R.S., Kademina, M. Yu., Kozyar, M. M. (2012). In R. S. Gurevich (Ed.). *Information and Communication Technologies in Vocational Education*. Lviv: Spolom (in Ukr.)

3. Koval, T. I., Sysoeva, S. O., Sushchenko, L. P. (2009). *Training of Higher School Teachers: Information Technologies in Pedagogical Activity*. Kiev: PrintCenter of KNLU (in Ukr.)

4. Olefirenko, N. V. (2015). Theoretical and methodological foundations of future primary school teachers professional training to design didactic electronic resources. (Doctor of Science dissertation). *Theses*. Kharkiv: Kharkiv National Pedagogical University (in Ukr.)

5. Gaidur, M. I. (2010). Training of future teachers for organization of educational and cognitive activity of younger students in the context of the informational environment (PhD dissertation). *Theses*. Yalta: Crimean Humanities University (in Ukr.)

6. Imber, V. I. (2008). Pedagogical conditions for the using of multimedia learning tools in future primary school teacher' training (PhD dissertation). *Theses*. Vinnitsa: Vinnytsa Mykhailo Kotsubynsky State Pedagogical University (in Ukr.)

7. Letsyuk, I. Z. (2015). Forming the readiness of future primary school teachers to design an information and communication environment (PhD dissertation). *Theses*. Zaporizhzhia: SHEE "Zaporizhzhya National University" (in Ukr.)

8. Snigur, O. M. (2007). Forming of skills to using information technology tools in the future professional activity of primary school teacher (PhD dissertation). *Theses*. Kyiv: Institute of Pedagogy of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (in Ukr.)

9. Morska, L. I. (2008). Theoretical and methodological bases of future foreign language teachers' training for the using of information technologies in professional activity. Ternopil: Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (in Ukr.)

(англійською переклала О. Є. Ішутіна – доцент кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «ДДПУ»).